

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Филология факультеті
Қазақ тіл білімі кафедрасы

«ДӘСТҮР МЕН ЖАҢАШЫЛДЫҚ ТОҒЫСЫНДАҒЫ
ТІЛ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТ МӘСЕЛЕЛЕРІ»
атты халықаралық ғылыми конференция

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығы және
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
25 жылдығына орай өткізілген халықаралық ғылыми конференция
материалдары

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**ФИЛОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ҚАЗАҚ ТІЛ БІЛІМІ КАФЕДРАСЫ**

**ДӘСТҮР МЕН ЖАҢАШЫЛДЫҚ ТОҒЫСЫНДАҒЫ
ТІЛ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТ МӘСЕЛЕЛЕРІ**

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығы және
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
25 жылдығына орай өткізілген халықаралық ғылыми конференция
материалдары

Нұр-Сұлтан қаласы, 2021

ӘОЖ 80/82
ҚБЖ 80/84
Қ 36

Жауапты редактор: А.Б.Бейсенбай

Редакция алқасы: Қ.Т. Маликов, Г.О. Сыздықова, Ә.А. Кемелбекова,
А.Қ. Қожахмет

Қ 36 Дәстүр мен жаңашылдық тоғысындағы тіл және әдебиет мәселелері: халықаралық ғылыми конференция материалдары (8 сәуір, 2021 ж.).
– Нұр-Сұлтан: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2021.
– 389 б.

ISBN 978-601-337-508-3

Жинаққа Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті қазақ тіл білімі кафедрасының ұйымдастыруымен өткізілген *«Дәстүр мен жаңашылдық тоғысындағы тіл және әдебиет мәселелері»* атты халықаралық ғылыми конференцияға қатысушылардың мақалалары енгізіліп отыр.

Материалдар тіл білімі мен әдебиеттанудағы дәстүр мен жалғастық, ғылыми синкретизм, мәтін теориясы және әдеби аударма, тіл мен әдебиетті оқытудың әдістері мен ақпараттық технологиялары мәселелерін қамтиды.

Жинақ филолог ғалымдарға, ғылыми қызметкерлер мен жоғары оқу орнының оқытушыларына, докторанттарға, филология факультетінің магистранттары мен студенттеріне, тіл мен әдебиеттану мәселелерін зерттеуге қызығушылық танытатын жалпы қауымға арналған.

ӘОЖ 80/82
ҚБЖ 80/84

ISBN 978-601-337-508-3

© Л.Н. Гумилев атындағы
Еуразия ұлттық университеті, 2021

Төле би бата бергеніне жоғарыда тоқталып өткен едік. Ал кезінде Есім хан өзінің алтындаған ақбоз үйін Қарасай батырға тарту еткен екен. Сол үймен бірге ер Есімнен қызыл шұбар жолбарыс еріп келген. Кейін Қарасайдың аруағына сыйынып Наурызбай батыр сол үйге барғанда босағада жатқан жолбарыс Наурызбайға еріп кеткен екен. Поэмада бұл былайша суреттеледі:

Кім білсін, оңғарды ма Тәңір жолды,
Батасы Төле бидің қабыл болды.
Астында бөрілі байрақ содан былай,
Бастапты жер қайысқан қалың қолды.
Басынан өткізгенше күллі өмірді,
Таң атса, көкжиектен күн көрінді.
Атойлап жауға шапса желеп-жебеп, [2, 106]

Жолбарыс қызыл шұбар бірге жүрді. Поэма сюжетіне енгізілген бұл аңыз Наурызбай батырдың ел ішіндегі даңқын, батырлығын, қасиеті мен қадірін арттыра түседі.

Қорыта айтқанда, Несіпбек Айтұлының «Наурызбай» поэмасындағы ел тәуелсіздігі жолында күрескен батырлардың тарихи бейнесінің көркемделуі, тарихи орны мен өнегелі жолының насихатталуы бүгінгі ұлт руханиятына қосылған үлкен үлес екені анық.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Сүлейменов О. Сөзстан. – Алматы: Жазушы, 1987. - 134 б.
2. Айтұлы Н. Шығармалары. ІҮ том. – Астана: «Фолиант». 2014.
3. Плутарх. Александр и Цезарь. Сравнительное жизнеописание. 2 том. – Москва: «Наука», 1994. -702 с.
4. Александрова А.П. Советский исторический роман (Типология и поэтика). - Киев: Выща школа, 1987. -158 с.

УДК 821.161.1

МИФОЛОГЕМЫ В РОМАНЕ А. НУРПЕИСОВА «ПОСЛЕДНИЙ ДОЛГ»

Р.Р. Баркибаева, Д. Қайратқызы

*КазНУ им. Аль-Фараби, г. Алматы, Казахстан
kainigulasia@mail.ru, dika_9204@mail.ru*

Аннотация: *Статья посвящена рассмотрению мифологем в романе А.Нурпеисова «Последний долг». Авторы обращают внимание на острую злободневность тематики и проблематики романа, его актуальность. Акцентируют взгляд на такой глобальной проблеме, как экологическая. В статье подчеркивается, что через художественные средства (мифологемы), которые определяют идиостиль писателя, можно увидеть, как наступает эпоха духовных проблем в обществе, духовном мире человека. По мнению авторов, очень важно, что*

именно Нурпеисовым, достойно и заслуженно представляющим художественное слово Казахстана в историческом контексте общемировой литературы, иллюстрируются современные проблемы (судьба Арала) человечества и общества.

Ключевые слова: образ мира, мифологема, роман-диалогия, Аральское море, экологическая катастрофа, мифологический сюжет, апокалипсис.

Abstract: *The article is devoted to the consideration of mythologems in the novel «The Last Duty» by A. Nurpeisov. The authors pay attention to the acute topicality of the novel's themes and problems, its relevance. They focus on such a global problem as the environmental one. The article emphasizes that through the artistic means (mythologems) which define the writer's idiosyncrasy, one can see how the era of spiritual problems in society, the spiritual world of man, is coming. According to the authors, it is very important that Nurpeisov, who adequately and deservedly represents the artistic word of Kazakhstan in the historical context of world literature, illustrate the modern problems (the fate of the Aral Sea) of humanity and society.*

Keywords: *image of the world, mythologeme, novel - dilogy, Aral Sea, ecological catastrophe, mythological plot, apocalypse.*

«Я хочу сказать, что мы будем за вами следить. Это всё неправильно. Я не должна здесь находиться. Я должна быть сейчас в школе по ту сторону океана. А вы обращаетесь к нам, молодым, за надеждой. Как вы смеете? Вы украли у меня мечты и моё детство своими пустыми разговорами. Люди страдают, люди умирают, рушатся целые экосистемы. Мы на пороге массового вымирания...».

Эмоциональное обращение шведской школьницы Греты Тунберг имеет все шансы войти в историю – наряду с «Я обвиняю» Эмиля Золя или «У меня есть мечта» Мартина Лютера Кинга.

«Мелеет море. Пустыми ячейками-глазницами таращится кормилица-сеть — рыба ушла. Безлюдеют берега, где некогда шла трудная, но и веселая работа жизни», - таков образ мира, встающий со страниц диалогии казахского писателя Абдижамила Нурпеисова «Последний долг», и это страшный образ, это кровавая тема, это огромная боль, ведь за бедою безымянного рыбацкого поселка на Арале грозно мерцает беда всемирная — экологическая катастрофа. И это образы и картины дня сегодняшнего, реалии 21 века, как бы это прискорбно ни звучало... .

Как видим, экологическая проблема является одной из актуальнейших проблем, которая волнует мир сегодня. При этом гибель Арала – экологическая и человеческая трагедия.

В 2000 году Нурпеисов издал роман-диалогию «Последний долг» (об экологической проблеме Арала), роман удостоен Шолоховской премии в 2003 году, переведён на немецкий и издан в Германии издательством «Dağyeli Verlag» в серии «Казахская библиотека».

Роман создавался на протяжении двадцати пяти лет и является результатом кропотливого труда автора над художественным словом. Он стал одним из самых выдающихся произведений писателя. Письменными переводчиками романа с казахского языка на русский язык были писатель и переводчик

Герольд Бельгер и Анатолий Ким, а с русского языка на английский был осуществлен Кэтрин Фитцпатрик. Английский перевод был издан в США в 2013 году.

А.Нурпеисов, создавший поистине народное произведение, уникальный писатель. Свое творческое кредо и все свои устремления передает посредством характера персонажей, образа их мышления. Противоречивые персонажи, их характеры отражают противоположные символы и различные жизненные ситуации. И автор собирает данные образы с разным мышлением и укладом жизни в одном пространстве. Средством передачи образа героев определяется индивидуальный стиль автора, своеобразный уникальный почерк.

Роман «Последний долг» состоит из двух частей: «И был такой день», «И была такая ночь». Это жизнеутверждающая, творческая работа, которая отражает экологические, политические, социальные и другие проблемы жизни народа и страны. Содержание романа отличается богатыми языковыми особенностями, в частности мифологемами. В нашей работе мы рассматриваем мифологема как кодекс национальной идентичности, который предоставляет информацию о природе и традициях нации, менталитете, духовной ценности.

Следует заметить, что в конце XX века в мировой культуре наблюдается устойчивый интерес к мифу, который дает живущему в кризисную эпоху человеку веру в его возрождение. Неслучайно Р. Барт утверждал, что «миф как живая память о прошлом способен излечить недуги современности» [1. С. 283]. Исследовательская практика Ю.М. Лотмана, В.Н. Топорова, С.С.Аверинцева, интерпретации проблем мифопоэтики художественного текста позволили нам прийти к мнению, что современные казахстанские писатели, в частности А. Нурпеисов, обращаются к мифологическим сюжетам с целью смоделировать современную жизнь по законам мифологического мышления [2].

Несмотря на остроту проблем, поднятых А. Нурпеисовым в диалогии «Последний долг», критики и ученые-литературоведы сдержанно отнеслись к ее появлению. Из работ российских исследователей особо значимы статьи Льва Аннинского; из казахстанских исследователей творчества писателя можно отметить А. Арцишевского, В.В. Бадикова, В. Владимирова, А. Машакову, Э. Какильбаеву и др. Исследователи единодушно отмечают особый фаталистичный настрой писателя, страдающего из-за трагедии Арала, разворачивающейся на его глазах. Л.А. Аннинский считает, что А. Нурпеисов — сильная личность, которой пришлось говорить людям, как рушится мир, отвоеванный и выстроенный казахами после 17 года: «Герои «Крови и пота» верили, что мир, который ими выстрадан, будет принадлежать им. Их внуки и правнуки чувствуют, как этот мир леденеет и распадается». По его мнению, именно ощущение приблизившейся вселенской катастрофы определяет особое мифологическое мышление самого художника, нашедшее отражение в сквозных и лейтмотивных мифологемах. Круг проблем бытийного плана, поставленных писателем в романе, также требует философского осмысления, что определяет особенности мифопоэтики романа: кто повинен

в происходящем хаосе и несет ответственность перед историей? Поэтому «Последний долг» А. Нурпеисова был назван романом-катастрофой, эсхатологическим романом, предсказывающим конец света[2].

Мифологическое мышление художника настроено на то, чтобы показать путь человечества и отдельно взятой личности от сотворения мира до его гибели. В 1984 году первую часть он назвал «Долг», а в 2000 году дал книге другое название — «Последний долг», изменив интонацию и включив в другой контекст («Прощание с Матерой» и «Последний срок» В. Распутина, «Последний поклон» В. Астафьева) и в другое, мифологическое пространство. Писатель дает всем возможность рассматривать роман как мифологический, трагедийный, поэтому показывает «медленный процесс превращения Арала в некую самостоятельную субстанцию, необузданную, непредсказуемую»[2].

Сквозным образом-символом является сам Арал, высыхающий, полный трагедий личных и общественных, обладающий памятью, живущий в воспоминаниях природы, людей, рыб и зверей. На фоне этой гибели, увядания, экологического бедствия происходят все дальнейшие события романа, что только усугубляет в наших глазах человеческую душевную катастрофу. Герои произведения помнят каждый высохший уголок, ведь все это происходит на их глазах, те места, которые когда-то сложно было переплыть, они теперь проезжают на грузовике.

Символично появление в сюжете образа льдины, ставшей по ходу развертывания повествования мифологемой: три главных действующих лица — Жадигер, Бакизат и Азим — оказались волею обстоятельств на оторвавшейся от острова льдине, которую сильный ветер уносит в открытое море, т.е. в вечность: «Неистовая буря, разбушевавшаяся к ночи, гнала снежный вал пурги в смутной темноте, бесчинствовала и лютовала по всей земле... Дико завывал и гудел приаральский ветер, ревели волны, глухой вселенский круг тьмы наложил тяжкие оковы на весь огромный бушующий мир...» [3].

Происходящее на глазах людей безумие природы есть символ разрушения не просто быта, а бытия, существования человека, апокалипсис, случившийся и по вине людей, грозное предостережение природы, выражающей протест против людей. Поэтому льдина принимает вселенские размеры, уподобляется космосу, и в этой трансформации-символе отражено мифологическое мышление самого писателя А. Нурпеисова. Хаос не только на этой опасной льдине, но и во всем мироздании, и это сродни пастернаковскому «мело, мело по всей земле...».

Картина потерянного рая, отделенного от остального мира водами, сродни легендарным сюжетам и мифам о граде Китеже, о Беловодье, о Жеруйык. Но в повествовании А. Нурпеисова происходит обратный процесс: изобилие, царившее не только в райском уголке Барса-Кельмес, но и на островах, и на берегу Аральского моря, потеряно, море обмелело, рыбу и птицу истребили, зверь ушел, земля заброшена, остались лишь старики и старухи. Миф превращен в суровую, даже жуткую реальность: летчик из отряда спасателей, отправившийся на поиски пропавших людей, не узнает родные места, везде заброшенные дома, нет

признака жизни — апокалипсическая картина конца жизни на земле [2]. Безусловно, для того чтобы в полной мере осознать авторский замысел и межстрочные намеки нам потребуется не один год. Тем не менее, мы попытались обозначить более значимые и видимые мифологемы, которые писатель изобразил в романе. В своей дилогии писатель мастерски кодирует мифы и возвращает нас к истокам казахской культуры, в которой заключена вся глубина развития и страдания нашего народа. Кроме того, автор создает свои мифы, интерпретируя уже существующие, он опирается как на Библию, так и на Коран. Мы наблюдаем боль за родной край, которую писатель пронес сквозь жизнь и излил в романе. Между тем, трагедия Арала – это не просто трагедия Нурпеисова или маленького аула, трагедия Арала – это трагедия всего человечества.

Список использованных источников:

1. Барт Р. Мифологии. – М.: Издательство им. Сабашниковых, 1996.
2. Какильбаева Э.Т. Поэтика дилогии Абдижамила Нурпеисова «Последний долг» в мифологическом аспекте // Полилингвильность и транскультурные практики. 2020. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/poetika-dilogii-abdizhamila-nurpeisova-posledniy-dolg-v-mifologicheskom-aspete>.
3. Нурпеисов А. Последний долг: Роман. – М.: Культура, 2002.

ӘОЖ 82.2:884 (5К)

МРОЖЕК ПЬЕСАЛАРЫНДАҒЫ ГРОТЕСКІЛІК АРНАЛАР

Г.С. Бөкен

*Ш. Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті,
Көкшетау, Қазақстан
asya_2309@mail.ru*

Аннотация: *Мақалада ХХ ғасырдың алпысыншы-сексенінші жылдарындағы поляк драматургі, «Абсурд» театрының негізін қалаушылардың бірі Славомир Мрожектің «Полиция», «Петр Охейдің азабы», «Күркетауық», «Танго», «Эмигранттар» пьесаларының тақырыптық-идеялық ерекшеліктеріне шолу жасалады. Автордың образ жасаудағы гротескіні ұтымды пайдалануы нақты мысалдар негізінде талданады. Сонымен қатар драматургінің көпмағыналы символдық суреттеулер мен аллегориялар арқылы қоғамдық фрустрациядағы тұлға портретін сомдаудағы өзіндік шеберлігі де байыпталады.*

Кілт сөздер: *драматург, пьеса, гротеск, поляк, бейне.*

Abstract: *The article reviews the thematic and ideological features of the plays «Police», «The Torment of Peter Ohei», «Turkey», «Tango», «Emigrants» by Polish playwright of the sixties and eighties of the twentieth century, one of the founders of the theater «Absurd» Slawomir Mrozek. The author's rational use of grotesque in image creation is analyzed on the basis of specific examples.*

МАЗМҰНЫ

ПЛЕНАРЛЫҚ МӘЖІЛІС

<i>Бейсенбай А.Б.</i> КІРІСПЕ СӨЗ.....	3
<i>Жақыпов Ж.А.</i> ДӘСТҮР МЕН ЖАҢАШЫЛДЫҚ.....	5
<i>Хусаинова Л.М.</i> АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ БАШКИРСКОЙ ОРФОГРАФИИ И ОРТОЛОГИИ	10
<i>Жұмагүл С.Б.</i> «ЖЫЛЫМЫҚ» ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ ӘДЕБИ СЫНДАҒЫ ДӘСТҮР МЕН ЖАЛҒАСТЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	16
<i>Султакаева Р.А.</i> СТРУКТУРА ГЛАГОЛОВ «НЕГЛАГОЛОВ+ГЛАГОЛОВ» БАШКИРСКОГО ЯЗЫКА.....	25
<i>Әділов М.Е.</i> KAZAKÇA İLE AĞIZLARINDA KOMŞU ANLA MINDAKİ SöZCüKLER ÜZERİNE (ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ГОВОРЛАРЫНДАҒЫ «КӨРШІ» МАҒЫНАСЫНДАҒЫ СӨЗДЕР ТУРАЛЫ.....	29
<i>Хуснуллина Р.Д.</i> ФОЛЬКЛОРЗА ҮГӘЙ ИНӘ - ҮГӘЙ ҚЫЗ АРХЕТИПИК ИШТӘРЕ.....	34
<i>Бухарова Г.Х.</i> РОЛЬ ОБРЯДОВОЙ ЛЕКСИКИ МИФОЛОГИЧЕСКОГО ЭПОСА «УРАЛ БАТЫР» В ОТРАЖЕНИИ РЕАЛЬНОЙ КАРТИНЫ МИРА.....	38
ДӘСТҮР МЕН ЖАҢАШЫЛДЫҚ ТОҒЫСЫНДАҒЫ ТІЛ БІЛІМІНІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ	
<i>Абушахманова Т.Қ., Бахытбек А., Қайырбай А.М.</i> УӘЖДЕМЕ САЛАСЫНЫҢ ЗЕРТТЕЛУІ.....	47
<i>Алшабаева А.Б.</i> ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ШЕТЕЛДІК СӨЗДЕР МӘСЕЛЕСІ.....	54
<i>Аманжанова Ж.Е.</i> ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ СИНОНИМДЕР СЕМАНТИКАСЫ.....	59
<i>Әбдімәулен Г. А.</i> ТҮРКІ ДҮНИЕ ТАНЫМЫ МЕН ТАРИХЫНДАҒЫ АТАҚТЫ ӘЙЕЛДЕРДІҢ ТІЛДІК БЕЙНЕСІ.....	63
<i>Базарбаева Н.</i> АБАЙ ПАРЕМИЯЛАРЫНДАҒЫ «ЕР» МЕН «ӘЙЕЛ» КОНЦЕПТІСІ.....	72

Балтабай Д.Ә. «БАЙТАҚ», «ТӨРЕ», «ЖАҚ/ЖАЙ/ЙАЙ» СӨЗДЕРІНІҢ СЕМАНТИКАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ («Шежіре-и теракиме» еңбегі негізінде).....	76
Бахытбек А. МЕНТАЛДЫ ЛЕКСИКАНЫҢ ЗЕРТТЕЛУІ.....	81
Букаева А.А. ҚАЗАҚ ЗАҢГЕРЛІК ДИСКУРСЫНДАҒЫ ТІЛДІК ҚОЛДАНЫС.....	87
Булекбаева Л.А. ҚАЗАҚ ГАСТРОНОМИЯЛЫҚ ДИСКУРСЫНЫҢ САЛТ-ДӘСТҮРДЕГІ КӨРІНІСІ.....	91
Булякбаева З. БАШКОРТ ХАЛЫК ӘКИӘТТӘРЕНДӘ БЕР СОСТАВЛЫ ҺӨЙЛӘМДӘРЗЕН БИРЕЛЕШЕ.....	97
Габдрахман Т.С. ҚАЗАҚ ДЕТЕКТИВТІК ПРОЗАСЫНЫҢ ТІЛДІК-СТИЛЬДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ (КЕМЕЛ ТОҚАЕВТЫҢ «ТАСҚЫН» ПОВЕСІНІҢ НЕГІЗІНДЕ).....	100
Гибадатова А. БАШКОРТ ХАЛЫК ӘКИӘТТӘРЕНДӘ КУШМА КЫЛЫМ ТӨРЗӘРЕНЕН БИРЕЛЕШЕ.....	105
Ержанова Ұ.Р., Мураткабулова А.З. МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРДЕГІ ТҮР-ТҮС СИМВОЛИКАСЫ.....	108
Ермекбаева М.А. ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ТҮРІК ТІЛДЕРІНДЕГІ МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРДІҢ ЗЕРТТЕЛУІ.....	113
Есимкулова С. DEPICTION OF B. MOMYSHULY'S LANGUAGE PERSONALITY IN HIS PROSE WORKS.....	117
Жанжигитов С.Ж. КЕҢЕСТІК ЖҮЙЕ ТҮСЫНДАҒЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ ЛЕКСИКА МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	123
Жумагулова А.А. ЭМОТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ӘДІСТЕМЕСІНЕ ҰСЫНЫЛАТЫН ЖАТТЫҒУЛАР.....	128
Иргалина З.Г. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЯЗЫКОВОЙ ЛИЧНОСТИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ.....	133
Искакова А. Т. THE ROLE OF ANTHROPONYMS IN THE STUDY OF NON-NATIVE LANGUAGE (BASED ON THE KAZAKH ANTHROPONYMS).....	137
Итегулова С.А. КІРМЕ ТЕРМИНДЕРДІ ИГЕРУДІҢ КЕЙБІР ЖОЛДАРЫ.....	140

Каиржанова Н.Н. АЙГҮЛ КЕМЕЛБАЕВА ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ ТІЛДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕР.....	144
Кемельбекова Э.А. ҚОЛДАНБАЛЫ ГЕОМЕТРИЯ ТЕРМИНДЕРІНІҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ САЛАЛЫҚ СӨЗДІКТЕРДЕ БЕРІЛУІ.....	148
Керимбаева К.К. THE NATIONAL FEATURE OF THE CONCEPT OF “WEALTH-POVERTY” IN THE LINGUISTIC IMAGE OF THE WORLD.....	156
Кеңес Б. Е. ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ САЛАСЫНДАҒЫ КІРМЕ ТЕРМИНДЕРДІҢ ШЫҚҚАН ТӨРКІНІ.....	159
Киньягулова Г.У., Хабибулина З.А. ПРИЕМЫ И СПОСОБЫ ИЗУЧЕНИЯ АРАБСКОГО ЯЗЫКА В ПОЛИКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ.....	163
Курманова А. К. ОҢТАЙЛЫ ТІЛДІК ЖАТТЫҒУ – ЖҮЙЕЛІ ДАҒДЫ НЕГІЗІ.....	166
Қожахмет А. Қ. ҚАЗАҚ ҒЫЛЫМИ МӘТІНІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ.....	171
Құлынтаева Т.Б. «ЖӘНІБЕКТИҢ ӨЛЕҢІ» ТАРИХИ ЖЫРЫНДАҒЫ «УАҚЫТ» КОНЦЕПТІСІ.....	175
Құнанбай А. ТІЛ ТАРИХЫНЫҢ АРХЕТИПТІК ҚҰРЫЛЫМЫН РЕКОНСТРУКЦИЯЛАУ БАҒЫТТАРЫ МЕН СӨЗ ТӨРКІНІН АШУДАҒЫ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР.....	179
Маслова Т. С., Косынцева А. В. РОЛЬ ТЕХНОЛОГИИ CLIL В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ.....	187
Махамбетова Н. Қ. «ҚҰС» КОНЦЕПТІСІНДЕГІ ТОТЕМ ҚҰСТАРЫ ЛЕКСИКАСЫНЫҢ ЛИНГВО-КОГНИТИВТІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	192
Махсұд О. Ж. САЛАЛЫҚ ТЕРМИНОЛОГИЯЛЫҚ СӨЗДІКТЕР: ЖЕТІСТІКТЕРІ МЕН КЕМШІН ТҰСТАРЫ.....	198
Мырзалиева С. Е. ПЛЮРИЛИНГВИЗМ КАК СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД В ЯЗЫКОВОЙ ПОЛИТИКЕ.....	203
Нұрғалиева Ұ.С., Муканова С.К. АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДА БИНАРЛЫ ӘДІСТІҢ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	206
Ораз А.Н. ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДА ЛЕКСИКАЛЫҚ ДАҒДЫЛАРДЫ	

ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	212
<i>Өкенова Г.М.</i>	
ТІЛ ЭКОЛОГИЯСЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	216
<i>Пеянчина М. Т.</i>	
КОНЦЕПТ «УЧЕНИЕ» В БАШКИРСКИХ И АНГЛИЙСКИХ ПОСЛОВИЦАХ.....	220
<i>Саликжанова Ш.Б.</i>	
ҚАЗАҚ ЖЫРЛАРЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ КИІМ МЕН ӘШЕКЕЙ АТАУЛАРЫНЫҢ ТІЛДІК СИПАТЫ.....	223
<i>Сарбасова А. Н.</i>	
ЖОҒАРЫ БІЛІМДЕГІ АКАДЕМИЯЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ.....	228
<i>Сламғалиева А. Ә.</i>	
WEB-ТЕХНОЛОГИЯ КАК ЭФФЕКТИВНОЕ ДИДАКТИЧЕСКОЕ СРЕДСТВО В ПРЕПОДАВАНИИ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН.....	232
<i>Сыздықова Г.О.</i>	
ПАРЕМИЯЛАРДЫҢ КОНТАМИНАЦИЯСЫ.....	236
<i>Таженова А. С., Сейсенбаева Г. М.</i>	
ҚАЗІРГІ АҒЫЛШЫН ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛДЕРІНДЕ ЗАТ ЕСІМДЕРДІҢ КВАНТИФИКАТОРЛЫҚ ТІРКЕСІМДЕРІ.....	240
<i>Тасбулатова А. Б.</i>	
САҒУАН ШАЙМЕРДЕНОВ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ ЕТІСТІКТІҢ ЛЕКСИКА-ГРАММАТИКАЛЫҚ СИПАТЫ.....	244
<i>Таласпаева Ж., Тұрсынғали Н.</i>	
ҚЫТАЙДАҒЫ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫНЫҢ ТІЛДІК ҚОЛДАНЫСЫНДАҒЫ «АБАҚАЙ» СӨЗІНІҢ ЭТИМОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІГІ.....	248
<i>Хабибуллина З.А.</i>	
ЭТНИЧЕСКАЯ СПЕЦИФИКА МЕЖЛИЧНОСТНОЙ КОММУНИКАЦИИ БАШКИР В РАЗГОВОРНОМ ДИСКУРСЕ.....	252
<i>Хәмитова З. У.</i>	
БАШКОРТ ТЕЛЕ ДӘРЕСТӘРЕНДӘ УҚЫУСЫЛАРҒЫ ИЖАДИ ШӘХЕС ИТЕП ТӘРБИӘЛӘУ.....	256
<i>Хасанов Ф. Қ.</i>	
Ә. КЕКІЛБАЙ ТІЛІНДЕ ДӘСТҮРЛІ МЕТАФОРЛАРДЫҢ ҚОЛДАНЫЛУЫ.....	259
<i>Хисаметдинова Г. А.</i>	
РЕФЛЕКСИВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА УРОКАХ БАШКИРСКОГО ЯЗЫКА.....	269
<i>Шалғынбай Н. Қ.</i>	
«ҚЫРЫМНЫҢ ҚЫРЫҚ БАТЫРЫ» ЖЫРЫНДАҒЫ ЭТНОГРАФИЗМДЕР...273	
<i>Шалқарбек Ә.</i>	
ГИПЕРБОЛАНЫҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ТАБИҒАТЫ.....	278

Йомаглова Г.Р.

РИНАТ КАМАЛДЫҢ “ТАНЯ-ТАҢҒЫЛЫУ” РОМАНЫНДА “ҒАИЛӘ”
КОНЦЕПТЫ.....283

ДӘСТҮР МЕН ЖАҢАШЫЛДЫҚ ТОҒЫСЫНДАҒЫ ӘДЕБИЕТТАНУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Алтаев А.А

Н. АЙТҰЛЫНЫҢ «НАУРЫЗБАЙ» ПОЭМАСЫНДАҒЫ ТӘУЕЛСІЗДІК
ИДЕЯСЫ.....286

Баркибаева Р.Р. , Қайратқызы Д.

МИФОЛОГЕМЫ В РОМАНЕ А. НУРПЕИСОВА «ПОСЛЕДНИЙ ДОЛГ»...291

Бөкен Г.С

МРОЖЕК ПЬЕСАЛАРЫНДАҒЫ ГРОТЕСКИЛІК АРНАЛАР.....295

Ерахметқызы Ж.

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫ АЯСЫНДА ТҰМАНБАЙ
МОЛДАҒАЛИЕВ ШЫҒАРМАСЫН ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....300

Жарасбек Ү.

Ғ. ҚАЙЫРБЕКОВТИҢ ТУҒАН ЖЕР ЛИРИКАСЫ.....306

Жунусова А.К.

КЕМЕЛ ТОҚАЕВ ШЫҒАРМАЛАРЫНЫҢ КӨРКЕМДІК ҚЫЗМЕТІ.....310

Игенбай Т.Е.

СӘКЕН ЖҮНИСОВТИҢ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕНІҢ
КӨРІНІСІ.....315

Исмаилова Ш.А.

МИФОПОЭТИКА КАК МЕТОД ИНТЕРПРЕТАЦИИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО
ТЕКСТА (НА ПРИМЕРЕ ПОВЕСТИ Ч.АЙТМАТОВА «ПЕГИЙ ПЕС,
БЕГУЩИЙ КРАЕМ МОРЯ»).....321

Ишкина А.И.

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕДАЧИ МИРА И ГЕРОЕВ В РОМАНЕ НУГУМАНА
МУСИНА «АЛДАР БАТЫР».....325

Мустафина Н.Р., Хуснуллина Р.Д.

МОСТАЙ КӘРИМДЕҢ “ОЗОН-ОЗАК БАЛА САК” ПОВЕСЫНДА АҒИНӘЙ
ОБРАЗЫ.....328

Ниязбаева А.Қ

КЕҢШІЛІК МЫРЗАБЕКОВ ПОЭЗИЯСЫНЫҢ КӨРКЕМДІК ӘЛЕМІ.....331

Сагидуллияева С.С.

ТӘУЕЛСІЗДІК КЕЗЕҢІНДЕГІ МИКРОСЮЖЕТТІ ПРОЗАДАҒЫ
МАГИЯЛЫҚ, МИСТИКАЛЫҚ МОТИВТЕР ЖӘНЕ ЛИРА ҚОНЫС
ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ЖАҢАШЫЛДЫҚ ІЗДЕР.....335

Садык Н.Е.

ПОСТМОДЕРНИЗМ В ПРОЦЕССЕ МИРОВОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....341

<i>Сарбасов Б.С., Кдыралиева Ж. Б.</i> ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫ ӘДЕБИЕТІНДЕГІ БӨРІ ТОТЕМІ.....	345
<i>Сейпутанова А.Қ., Кайнулдина С.Б.</i> ЖАНАТ ӘСКЕРБЕКҚЫЗЫ ПОЭЗИЯСЫНДАҒЫ ФОЛЬКЛОРЛЫҚ ҮЛГІЛЕР.....	351
<i>Смағұлов Б.Б.</i> МАҒЖАН ЖҰМАБАЕВ ПОЭЗИЯСЫНДАҒЫ ФУТУРИЗМ ПОЭТИКАСЫНЫҢ БЕЛГІЛЕРІ.....	355
<i>Смихан А.Е.</i> ҚАЗАҚ АУЫЗ ӘДЕБИЕТІНІҢ ЭТНОПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘНІ.....	360
<i>Султаниязова И.С., Габдулова А.А.</i> ҚАЗАҚ ПРОЗАСЫНДАҒЫ САЛТ-ДӘСТҮРЛЕР КӨРІНІСІНІҢ КӨРКЕМДІК-ЭСТЕТИКАЛЫҚ СИПАТЫ.....	366
<i>Тағұдретова Б.Б.</i> М. БАЙҒҰТ ӘҢГІМЕЛЕРІНДЕГІ ЗАМАН ШЫНДЫҒЫ.....	369
<i>Шәрәфетдинова М.Н., Хөснуллина Р.Д.</i> РӘШИТ НАЗАРОВ ӘСӘРЗӘРЕНДӘ ХУДОЖЕСТВО ҮЗЕНСӘЛЕКТӘР....	374
АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТ.....	378

РЕДАКЦИЯ ЕСКЕРТПЕСІ
Мақаланың мазмұнына жауапкершілік
авторға немесе авторларға жүктеледі.

**ДӘСТҮР МЕН ЖАҢАШЫЛДЫҚ ТОҒЫСЫНДАҒЫ
ТҮЛ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТ МӘСЕЛЕЛЕРІ**

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығы және
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
25 жылдығына орай өткізілген халықаралық ғылыми конференция
материалдары

Тех. редакторы: **Э. Кемелбекова**
Корректоры: **А. Қожахмет**
Компьютерде беттеген: **С. Баубек**

Теруге берілген күні 23.04.2021 ж.
Басуға қол қойылған күні 26.04.2021 ж.
Пішімі 60x84 $\frac{1}{8}$ Шартты баспа табағы 45.22